

Dato 29-08-2014
Sagsnr. 3-1010-43/1

EFT/jev
jev@sst.dk

Udtalelse vedr. LGBT Danmarks høringssvar til vejledning om udredning og behandling af transkønnede

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har anmodet Sundhedsstyrelsen om en udtalelse til brug for besvarelse af spørgsmål nr. 1009 (SUU-Alm. del) fra Folketingets Sundhedsudvalg, der har anmodet sundhedsministeren om at kommentere LGBT Danmarks høringssvar til Sundhedsstyrelsens vejledning om behandling af transkønnede m.v.

Sundhedsstyrelsen skal i den anledning udtale, at Sundhedsstyrelsen har udarbejdet udkast til vejledning om udredning og behandling af transkønnede i dialog med de transkønnede organisationer og Sexologisk Klinik.

Sundhedsstyrelsen har holdt 2 møder med de transkønnedes organisationer, ét forud for udarbejdelse af vejledningen med henblik på at afdække og drøfte organisationernes forskellige holdninger og ønsker til den ny vejledning. Sundhedsstyrelsen udarbejdede herefter et udkast til vejledning, som på en række punkter afspejlede disse ønsker. Sundhedsstyrelsen holdt herefter et møde med organisationerne, hvor dette vejledningsudkast blev drøftet, og hvor organisationerne fremlagde deres yderligere ønsker og forslag til vejledningen. Disse blev i det omfang Sundhedsstyrelsen fandt det fagligt muligt indarbejdet i vejledningen, der efterfølgende er sendt i høring. Alle organisationerne har udtrykt sig positivt i forhold til dette samarbejde. Sundhedsstyrelsen har modtaget høringssvar til vejledningen fra flere af organisationerne for transkønnede, der også er overvejende positive i forhold til vejledningen, dog ikke LGBT.

Sundhedsstyrelsen er i gang med at behandle de mange høringssvar til vejledningen, som Sundhedsstyrelsen har modtaget, og at vurdere, hvilke præciseringer og ændringer, de giver anledning til.

Vejledningen om udredning og behandling af transkønnede præciserer den omhu og samvittighedsfuldhed, som en læge skal udvise ifølge autorisationsloven ved udredning og behandling af transkønnede patienter, som ønsker kønsmodificerende behandling og fastlægger ansvarsfordelingen mellem de involverede sundhedspersoner. Formålet med udredningen er at afklare, om der foreligger indikation for kønsmodificerende behandling i form af en transsekuel tilstand, samt afklare eventuelle samtidige legemlige eller psykiske lidelser (komorbiditet), herunder også misbrug og sociale problemer, der kan kontraindicere behandlingen.

Gennemførelse af et kønsskifte er en proces med betydelige legemlige og psykiske ændringer og mulige sociale konsekvenser for den enkelte. De legemlige ændringer kan være reversible, delvist reversible eller irreversible. I et forløb med kønsskifte skal processen altid starte med de ændringer, som er reversible, inden for denne vejlednings rammer. Det er derfor vigtigt med en grundig udredning, inden en eventuel behandling påbegyndes. Kønsskiftet kan ske til den grad, som den transseksuelle ønsker, når betingelser og forudsætninger herfor i øvrigt er opfyldt.

Vejledningen indeholder en beskrivelse af udrednings- og observationsforløb og behandling af voksne, udredning og behandling af børn og unge under 18 år og tilladelse til kastration som led i kønsskifte.

Sundhedsstyrelsen har følgende overordnede bemærkninger til LGBT Danmarks høringsvar til vejledningen:

LGBT Danmark afviser, at der er behov for et fast multidisciplinært team, f.eks. at der skulle være behov for kirurgiske kompetencer i forhold til en person, der ønsker hormonbehandling. Og finder ikke grundlag for at involvere de mange speciallæger, og at det er et voldsomt overdrevet krav at forlange enighed hos disse mange speciallæger.

Sundhedsstyrelsen finder, at udredning og behandling af transkønnede kræver særlig ekspertise forankret i et fast multidisciplinært team. Det er væsentligt for, at der kan være en kontinuerlig koordineret indsats omkring patienten.

I forhold til voksne transkønnede består det multidisciplinære team af speciallæger i psykiatri, gynækologi og plastikkirurgi med særlig viden om transseksuelle. En psykiater i teamet skal have ansvaret for patientens forløb. Det drejer sig om den indledende udredning, observationsforløbet og koordineringen af den øvrige udredning og behandling samt efterforløb i form af opfølgning på behandlingen, som er beskrevet i nedenstående.

I forhold til udredning og behandling af transseksuelle unge under 18 år består det multidisciplinære team af både speciallæger i børne- og ungdomspsykiatri og speciallæger i psykiatri med særlig viden om transseksualitet samt speciallæger i pædiatri (pædiatrisk endokrinologi), gynækologi og plastikkirurgi med særlig viden om transseksuelle børn og unge. En psykiater eller børne-ungdomspsykiater i teamet skal have det samlede ansvar for den unges forløb; det drejer sig om den indledende udredning, observationsforløbet, og koordineringen af den øvrige udredning og eventuel behandling samt efterforløb i form af opfølgning på behandlingen, som er beskrevet i nedenstående. Udredning og behandling af transseksuelle unge med kønsidentitetsproblemer kræver særlig fokus på den unges vækst og udvikling samt familie og sociale forhold.

Vejledningen stiller ikke krav om enighed i blandt speciallægerne i det multidisciplinære team alle vurderinger. Hver har de ansvaret for deres del af behandlingen, men tilsammen bidrager de med deres ekspertise til en kontinuerlig, koordineret og højt kvalificeret udredning og behandling af patienten.

LGBT Danmark finder dels, at det ikke er grundlag for at involvere de mange speciallæger, og dels at der er ude af proportion at afholde alle de nævnte statusmøder og udfærdige de i vejledningen nævnte statusrapporter.

Den for behandlingen ansvarlige psykiater skal efter vejledningen sikre, at der afholdes et statusmøde mellem de involverede speciallæger, og at der foreligger en status over udrednings- og observationsforløbet, når dette er gennemført, som skal indeholde følgende elementer:

- Resultaterne af den psykosociale vurdering, herunder eventuelle diagnoser
- Varigheden af den behandlende læges kendskab til patienten, herunder oplysning om hvilken type evaluering og terapi/rådgivning lægen har gennemført
- En vurdering af om patientens ønske om kønsskifte er vedholdende, og om patienten kan overskue konsekvenserne heraf
- En beskrivelse af patientens ”real life experience”
- At kriterierne for at iværksætte hormonbehandling/kirurgi er opfyldt, herunder en kort beskrivelse af indikationen for at understøtte patientens anmodning om hormonbehandling/kirurgi.

Formålet med status og statusmøder er at understøtte fremdrift i udredningen og behandlingen på et fagligt forsvarligt grundlag.

Efter vejledningen omfatter den psykiatriske udredning af den transkønnede en indledende udredning og et eventuelt observationsforløb, eventuel behandling og eventuel viderehenvielse af transseksuelle, som ønsker kønsmodificerende indgreb. Den for behandlingsforløbet ansvarlige psykiater i udrednings- og observationsforløbet skal bl.a. sikre en psykosocial vurdering af patientens kønsidentitetsproblem med henblik på baggrund og sværhedsgrad, herunder en psykologisk vurdering og inddragelse af pårørende eller andre, som er tæt knyttede til patienten, og har kendt patienten gennem længere tid.

Inddragelse af pårørende eller andre, som er tæt knyttede til patienten, skal ske i dialog med patienten, som skal samtykke heri. Der er ikke tale om at videregive oplysninger til disse uden patientens samtykke. Dette vil Sundhedsstyrelsen nu fremhæve i vejledningen.

LGBT Danmark finder, at de behandlinger, der er beskrevet i vejledningen, med få undtagelser, kræver samme psykiatriske vurdering uanset, at der er vid forskel på f.eks. henvisning til stemmetræning og på genitalkirurgi.

I vejledningen står der, at der ved behov kan foretages henvisning til indgreb på adamsæble, stemmelæber, stemme- og kommunikationsterapi samt epilering af hårvækst. Der er ikke angivet noget om, hvornår dette kan ske, idet det beror på en faglig vurdering af, hvornår der er behov for det.

LGBT finder, at det er et helt urimeligt krav og ulovlig forskelsbehandling af transkønnede, at der skal foretages en udredning, når biologisk fødte mænd kan få fjernet uønsket brystvækst og biologisk fødte kvinder kan få foretaget brystforstørrelse uden en psykiatrisk udredning.

I vejledningen står, at patienten som led i den kønsmodificerende behandling af kvinde til mand, kan patienten få udført en fjernelse af brysterne og genplacering af brystvorterne. Og ved kønsmodificerende behandling af mand til kvinde kan lægen vurdere, at der er indikation

for operation med indlæggelse af brystimplantater, hvis hormonbehandling ikke eller i ringe grad har medvirket til udvikling af kvindelig brystform.

Der skal være indikation for at foretage en sådan behandling. Dette gælder i forhold til alle patienter, uanset hvilket køn de oplever, at de tilhører. Uden indikation, vil det være lægefagligt uforsvarligt og dermed udvisning af manglende omhu og samvittighedsfuldhed at foretage behandlingen. Der er således ikke tale om forskelsbehandling efter Sundhedsstyrelsens opfattelse, når der kræves indikation - som bl.a. kan være transeksualitet - for at fjerne brystet på raske biologisk fødte kvinder eller at lægge brystimplantater ind på raske biologisk fødte mænd.

LGBT Danmark bemærker, at der er ingen overgangsordning for transkønnede, der allerede er i hormonbehandling, eller transkønnede, der har valgt at selvmedicinere. Med den aktuelle ventetid på Sexologisk Klinik og et krav om, at alle transkønnede – uanset om de er i behandling eller ej – skal have foretaget en psykiatrisk udredning, før en læge kan behandle eller fortsætte en behandling af dem med kønshormoner, må det forventes, at en gruppe transkønnede kan stå uden behandling i en lang periode.

En speciallæge i gynækologi fra det multidisciplinære team, som har erfaring i behandling af transseksuelle, varetager start og kontrol af kønshormonbehandling. I tilfælde, hvor patienten allerede har påbegyndt hormonbehandling, eventuelt som selvmedicinering, skal gynækologen i det enkelte tilfælde vurdere om der er indikation eller kontraindikation, herunder risici ved at fortsætte eller ophøre med hormonbehandling. Det beror således på en konkret lægefaglig vurdering, om en påbegyndt hormonbehandling bør fortsættes³. Sundhedsstyrelsen vil overveje behovet for at præcisere dette i vejledningen.

LGBT Danmark finder grund til at erindre om, at "Specialeplanlægning og lands- og landsdelsfunktioner i sygehusvæsenet" her i 2014 er under revision. Specialeplanlægningen har for så vidt angår transforhold ikke undergået nogen ændring under nogen af revisionerne og må betegnes som helt ude af trit med nutiden.

Sundhedsstyrelsens specialevejledninger i henhold til Sundhedsloven § 208 blev efter en grundig forudgående dialog med såvel fagpersoner, specialeselskaber, regionerne samt det lovfæstede Rådgivende Udvalg for Specialeplanlægning udsendt første gang i 2011. Aktuelt pågår den regelmæssige forudsatte opdatering og revisionsproces, der forventes afsluttet ved årsskiftet 2016. Indtil da gælder de specialevejledninger, som kan ses på Sundhedsstyrelsens hjemmeside, og som løbende opdateres efter behov.

Dette gælder også for Sundhedsstyrelsens specialevejledninger for psykiatri, gynækologi og obstetrik og plastikkirurgi. Sundhedsstyrelsen er derfor uenig i LGBT Danmarks synspunkter.

Jette Vind Blichfeldt